

The Gleaner

Vol 6 (1968)

Ελληνική Βιβλιογραφία 1800-1863. Προσθήκες

Εμμ. Ν. Φραγκίσκος

doi: [10.12681/er.9443](https://doi.org/10.12681/er.9443)

Copyright © 2016, Έμμ. Ν. Φραγκίσκος

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Φραγκίσκος Ε. Ν. (2016). Ελληνική Βιβλιογραφία 1800-1863. Προσθήκες. *The Gleaner*, 6, 27–31.
<https://doi.org/10.12681/er.9443>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1800 - 1863

Π ρ ο σ θ ῆ κ ε ς

Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Θεολόγου τῆς Πάτμου δὲν εἶναι ὅσο θὰ ἔπρεπε γνωστὴ στὶς ἐθνικὲς μας βιβλιογραφίες. Ἄν σκεφθῇ κανεὶς ὅτι τὰ βιβλία τῆς γιὰ τὴν περίοδο τὴν ὁποία καλύπτει ὁ Legrand (ἀρχὲς ΙΕ' - 1790), ξεπερνοῦν τὰ 300, ὅτι οἱ τίτλοι τῆς δεκαετίας 1791 - 1799 φθάνουν τοὺς 50, καὶ ὅτι τέλος τὰ ἐντυπα τῆς περιόδου 1800 - 1863, αὐτῆς δηλαδὴ τὴν ὁποία καλύπτει ἡ βιβλιογραφία Γκίνη - Μέξα, εἶναι περισσότερα ἀπὸ 700,¹ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ θεωρήσῃ ἀνεπαρκεῖς τὶς μνεῖες τῆς βιβλιοθήκης, ὅσες περνοῦν στὰ ὑπομνήματα τῶν βιβλιογραφιῶν μας.²

Ἡ συγκρότηση τῆς βιβλιοθήκης εἶναι γνωστὴ. Τὸ κύριο μέρος τῆς ἀποτελοῦν τὰ βιβλία τῆς Πατριάδος, ποὺ μετεφέρθηκαν στὴν μονή, ὅταν στὰ 1856 ἐγκαταλείφθηκε τὸ συνεχόμενο μὲ τὸ σπήλαιο τῆς Ἀποκαλύψεως κτήριο τῆς σχολῆς.³ Δὲν εἶναι ἐδῶ ὁ τόπος νὰ γίνῃ λόγος γιὰ τὴν ἐπὶ μέρους προέλευση τῶν βιβλίων, τοὺς δωρητὲς καὶ τοὺς χορηγούς, ἢ γιὰ τὶς τυχὸν τάσεις καὶ τὰ ἐνδιαφέροντα ποὺ ἐπεκράτησαν κατὰ τὸν σχηματισμὸ τῆς βιβλιοθήκης στὰ διάφορα χρονικὰ στάδια. Ἀλλωστε μιὰ τέτοια ἐργασία θὰ προϋπέθετε, κοντὰ στὰ ἄλλα, καὶ τὴν πλήρη ἀπογραφή καὶ σύγχρονη καταλογογράφηση τῶν ἐντύπων, πρᾶγμα ποὺ ἐξακολουθεῖ ν' ἀποτελεῖ καὶ σήμερα ἓνα ἀπὸ τὰ desiderata τῆς Ἱ. Μονῆς. Τὸ γεγονὸς ὅμως ὅτι βασικὰ δὲν πρόκειται παρὰ γιὰ τὴν βιβλιοθήκη ἑνὸς ἐλληνικοῦ σχολείου τοῦ ΙΗ' καὶ ΙΘ' αἰ., ἐνσω-

1. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ προέκυψαν ἀπὸ ἐπιτόπια προσωπικὴ ἐρευνα τὸ καλοκαίρι 1968. Ἐξαιρετικὰ χρήσιμη, προκειμένου γιὰ τὸν ἔλεγχο τῶν βιβλίων τῆς περιόδου 1800-1863, ἐστάθηκε ἡ ἐκδοσὴ τοῦ ΚΝΕ: *Ἀλφαριθμητικὴ ἀναγραφὴ τῶν τίτλων τῆς Βιβλιογραφίας Γκίνη-Μέξα 1800-1863*, ἐπιμέλεια Ἑμμ. Ἱ. Μοσχονᾶ, 1968. Ἀναφορικὰ μὲ τὰ βιβλία τῆς δεκαετίας 1791-1799 βλ. καὶ Λ. Ι. Βρανούση, *Ἐρευνητικὴ ἀπο-*

στολὴ εἰς Πάτιμον, ΕΜΑ 14 (1964) 312-313.

2. Οἱ Γκίνης-Μέξας, ποὺ ξέρουν τὴν βιβλιοθήκη (βλ. τ. Γ'), ἔχουν καθιερώσει γι' αὐτὴν τὴν συντομογραφία ΜΙΘ.

3. Μ.Η. Μαλανδράκη, *Ἡ Πατριάς Σχολή*, Ἀθ. 1911, σ. 41. Σχετικὰ μὲ τὴν συγκρότησιν τῆς βιβλιοθήκης, στὸ Νεώτερο Ἀρχεῖο τῆς Μονῆς ὑπάρχει σημαντικὸ ἄγνωστο ὕλικό.

ματωμένη στην βιβλιοθήκη ενός μοναστηριού, μᾶς δίνει τὸ μέτρο γιὰ νὰ ξεχωρίσουμε τὶς δύο μεγάλες ἐνότητες τῶν βιβλίων, ποὺ ἀντιπροσωπεύονται μέσα σ' αὐτήν: τὰ διδακτικὰ δηλαδὴ καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία. Τῶν ἐκδόσεων αὐτῶν σώζονται πολλαπλᾶ ἀντίτυπα, τὰ περισσότερα σὲ καλὴ κατάσταση, ἐνῶ ἄλλα ἔχουν ὑποστῇ φθορὲς ἐξ αἰτίας κάποιων περιπετειῶν τὶς ὁποῖες ἐδοκίμασε ἓνα τμῆμα τῆς βιβλιοθήκης κατὰ τὸ παρελθόν. Ἀπὸ τὶς κατηγορίες αὐτὲς τῶν ἐντύπων προέρχονται βασικὰ καὶ οἱ προσθῆκες ποὺ ἀκολουθοῦν.

Στὴν δημοσίευση τῶν προσθῆκων συνεχίζω τὴν ἀρίθμηση τῶν δύο ἀδημοσίευστων ἀκόμη σειρῶν, τοῦ Ἑμμ. Ἰ. Μοσχονᾶ καὶ τῆς Εὐρ. Layton - Ζένιου, οἱ ὁποῖες ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν σύνταξη τῆς «Ἀλφαβητικῆς ἀναγραφῆς τῶν τίτλων τῆς Βιβλιογραφίας Γκίνη-Μέξα» καὶ ἔχουν πάρει ἐκεῖ τοὺς ἀριθμοὺς A776 - A861 καὶ A862 - A924 ἀντιστοίχως.¹

Τέλος, ἃς σημειωθῇ ὅτι μαζὶ μὲ τὶς προσθῆκες προέκυψε ἐπίσης καὶ μιὰ σειρά διορθώσεων καὶ συμπληρώσεων στοὺς Γκίνη-Μέξα, οἱ ὁποῖες κατατέθηκαν στὴν σχετικὴ συλλογὴ τοῦ KNE γιὰ μελλοντικὴ δημοσίευση. Σὲ ἄλλη εὐκαιρία ἐλπίζω νὰ παρουσιάσω καὶ ἓνα δεύτερο ἀριθμὸ προσθῆκων ἀπὸ τὴν Πάτμο, τὴν φορὰν αὐτὴ στὴν Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τοῦ Legrand.²

E. N. Φ.

★ A925.-Ἡ **Παλαιὰ Διαθήκη** κατὰ τοὺς ἑβδομήκοντα μετὰ τῶν Ἀποκρύφων Βιβλίων Ἀκριβέστατα τῇ πίστει τῶν βελτίστων κωδίκων ὁρθότερως ἢ πρότερον ποτὲ ἐκδοθεῖσα. Vetus Testamentum Graecum. Tomus II Venetiis apud Michaellem Glichi. M. DCCC. XXIII. 1823.

Εἰς 8ον, σ. 675. Ὁ τίτλος χειρόγραφος ἐπὶ μεταγενεστέρου προχείρου ἐξωφύλλου. ΜΙΘ.

1. Ἀλφαβητικὴ ἀναγραφὴ, ἔ. ἀ., σσ. ι' - ια' καὶ 267-272.

2. Ἀνὰ μία προσθήκη στοὺς Γκίνη-Μέξα καὶ στὸν Legrand ἐδημοσίευσεν καὶ ἐσχολίασεν ἤδη στὸν Ἑρανιστῇ. Ὁ Ἀθ. Δ. Κομίνης, Πατμιακὰ (Ἡ μαρ-

τυρία δύο βιβλιογραφικῶν προσθηκῶν), 5 (1967) 194-200. Πρβλ. τοῦ ἴδιου, Ἡ βιβλιοθήκη τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱ. Μονῆς Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, Λεύκωμα «Πάτμος-Παρουσία, 1968», σ. 53-55.

★ A926.-**Κανόνες** περὶ ὑπαρχόντων τῶν διαβάτων. Διὰ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος ἐπικυρωμένοι τῇ 28 Ἰανουαρίου 1831. [ἐν τέλει:] Ὑπόγραψε· Πρόεδρος τοῦ Βασιλικοῦ Βουλευτηρίου Κόμης Β. Κοτζιουμπεῖ.

Εἰς 8ον, σ. 16. Ἄνευ ἐξωφύλλου. Προφανῶς ἐκδοθὲν ἐν Ρωσσίᾳ. ΜΙΘ.

★ A927.-Ἐ**Αναστασιματάριον** ἀργὸν καὶ σύντομον Περιέχον τὰ Ἀναστάσιμα τοῦ Ἑσπερινοῦ, Ὁρθρου, καὶ Λειτουργίας, Μετὰ τῶν Ἀναστασίμων Κανόνων, Ἀργῶν, Καταβασίων, Τιμιωτέρων συντόμων Δοξολογιῶν μετὰ τῶν Ἑωθινῶν αὐτῶν, Κατανυκτικῶν, Μαρτυρικῶν καὶ Νεκρωσίμων. Μελοποιηθὲν παρὰ Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου. Καὶ ἤδη ἐπιδιορθωθὲν μετὰ προσθήκης παρὰ **Ἰωάννου Λαμπαδαρίου** τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Νῦν τό τέταρτον εἰς τύπον ἐκδοθὲν παρὰ τοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου Λαμπαδαρίου ἰδίως ἀναλώμασιν. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἐκ τῆς τυπογραφίας Θαδαίου Διβιτζιάν. 1846.

Εἰς 8ον, σ. 106. ΜΙΘ.

★ A928.-Ἐ**γχειρίδιον** περὶ **Κλίσεως ἡλίου** ἀπὸ τοῦ 1850 μέχρι τοῦ 1856. Ὑπὸ **Ν. Π. Πανᾶ**. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Ι. Αἰζαρίδου. 1850.

Εἰς 8ον, σ. 24 (κολοβόν;). ΜΙΘ.

★ A929.-**Γραμματικὴ** τῆς **Ἑλληνικῆς Γλώσσης** Συνταχθεῖσα μὲν ὑπὸ Γ. Γενναδίου, κατὰ Διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως, Ἐκδοθεῖσα δὲ τὸ τέταρτον πρὸς χρῆσιν τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλληνικῶν σχολείων. Ἐπιηξημένη καὶ διωρθωμένη. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Α. Κορομηλᾶ καὶ Π. Πασπαλλῆ. 1852.

Εἰς 8ον, σ. 136. ΜΙΘ.

★ A930.-**Μηναῖον** τοῦ **Μαρτίου** περιέχον ἅπασαν τὴν ἀνήκουσαν αὐτῷ Ἀκολουθίαν, μετὰ καὶ τῆς προσθήκης τοῦ **Τυπικοῦ**, κατὰ τὴν ἀρχαίαν μὲν, νεωστὶ δὲ τυπωθεῖσαν διάταξιν τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. διορθωθὲν καί, ὥς ἦν δυνατόν, ἐξακριβωθὲν ὑπὸ **Βαρθολομαίου Κουτλουμουσιανοῦ** τοῦ Ἰμβρίου Ἐκδοσις δευτέρα, ἀναθεωρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἐπιδιορθωθεῖσά τε, καὶ πολλαῖς προσθήκαις πλουτισθεῖσα. Ἐπιστάσις τυπογραφικῇ Ἰωάννου καὶ

Σπυρίδωνος τῶν αὐταδέλφων Βελουδῶν. Ἐν Βενετία ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ Τυπογραφείου τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. 1852.

Εἰς 4ον, σ. 144. ΜΙΘ.

★ A931.-**Ἀριθμητικῆς Ἐγχειρίδιον** πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων μετὰ Συλλογῆς ἀριθμητικῶν προβλημάτων κατὰ τὸ σύστημα τοῦ **Καρόλου Κόππη** ἐπεξεργασθὲν ὑπὸ **Γ. Ἀθ. Γεράκη** Γυμνασιάρχου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ. Κατὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ, ἀριθ. 212. 1855.

Εἰς 8ον, η' + 188. Πρβλ. Γκίνη - Μέξα 7789. ΜΙΘ.

★ A932.-**Οἱ Ἑλληνικοὶ Κώδικες** Μετὰ τῶν τροποποιούντων αὐτοὺς νεωτέρων Νόμων καὶ Β. Διαταγμάτων, οἷς προσετέθησαν **Τὸ πολιτικὸν Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος**, Διόρθωσις τῶν ἐσφαλμένως μεταφρασμένων διατάξεων αὐτῶν, διάφοροι ὑπουργικαὶ ἐγκύκλιοι καὶ δηλοποιήσεις περὶ τῆς δικαστικῆς ὑπηρεσίας, καὶ **Παράρτημα** Τῶν εὐχρηστοτέρων εἰς τὰ δικαστήρια νόμων ἢ Β. Διαταγμάτων, τῶν περὶ τῆς Ἑλλάδος Πρωτοκόλλων τῶν τριῶν εὐεργετίδων Δυνάμεων, καὶ ἀπασῶν τῶν δημοσίων Συνθηκῶν, μετὰ γενικοῦ ἐλέγχου ἀπάσης τῆς Νομοθεσίας, ἐπεξεργασθέντες ἐξ ὑπαρχῆς ὑπὸ **Γ. Α. Πάλλη**, Προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου. Γ' Ἐκδοσις μετὰ πλείστων βελτιώσεων καὶ προσθηκῶν. Τόμος τρίτος. Ἀθήνησιν, ἐκ τῆς τυπογραφίας Γ. Χαρτοφύλακος. 1857.

Εἰς 8ον, σ. VIII + 640 + ιδ' + 1 ἄ. ἄ. Πρβλ. Γκίνη - Μέξα 7005 ΜΙΘ.

★ A933.-Τοῦ ἔτους 1857 **Ἡμερολόγιον** προγνωστικὸν κατὰ τὸν διάσημον ἀστρονόμον Καζαμίαν «Ὅς οἶδε τὰ τ' ἐόντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸ τ' ἐόντα». Περιέχον α) Τὸ πασχάλιον καὶ γενικὸν προγνωστικὸν τοῦ 1857 [...] ι) ἄσματά τινα ἐκ τῶν νεωτάτων. ὑπὸ Γ. Α. Ἀθῆναι, ἐκ τῆς τυπογραφίας Φ. Καραμπίνη καὶ Κ. Βάφα.

Εἰς 8ον, σ. 52, κολοβόν. ΜΙΘ.

★ A934.-**Ψαλτήριον Δαυὶδ** τοῦ Προφήτου καὶ βασιλέως μετὰ τῶν Ὠδῶν. Ἐν Βενετία Ἐκ τῆς Ἑλλην. Τυπογρ. τοῦ Φοίνικος 1860.

Εἰς 8ον, σ. 160. ΜΙΘ.

★ A935.-Ἀπάντησις εἰς τὸν ὑπ' Ἀριθ. 612 λίβελλον τοῦ «Ἀνα-

τολικοῦ Ταχυδρόμου». [ἐν τέλει:] Ἔγγραφον ἐν Θεσσαλονίκῃ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1862.

Εἰς 8ον, σ. 16. Συντάκτης πιθανόν ὁ Ἀπόστ. Μακράκης. ΜΙΘ.

★ Α936.-**Μηναῖον** τοῦ **Ὀκτωβρίου** [...] Ἐν Βενετίᾳ ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ Τυπογραφείου τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. 1862.

Εἰς 4ον, σ. 192. Ὁ αὐτὸς μὲ τὸν ὑπ' ἀριθ. 930 τίτλος. ΜΙΘ.

★ Α937.-Στοιχειώδους Ἑλληνο-Τουρκικῆς **Γραμματικῆς** Μέρους Α'. ἦτοι τὸ **Τεχνολογικὸν** συνταχθὲν καὶ ὅσον οἶόν τε εἰς τὴν καθομιλουμένην Τουρκικὴν μεταγλωττισθὲν ὑπὸ **Κωνσταντίνου Παναγιωτίδου** τοῦ ἐκ Νεβ-Σεχρίου τῆς Καππαδοκίας ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἥδη πρὸς χρῆσιν τῆς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ σποδαζούσης Νεολαίας. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τύποις Θ. Δηβητζιάν. 1862.

Εἰς 8ον, σ. η' + 142. ΜΙΘ.

Σ Χ Ο Λ Ι Α

Η Β' ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΟΜΕΛ

Στις 22 Μαΐου 1968 πραγματοποιήθηκε ἡ Β' Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ ΟΜΕΛ μὲ θέματα: Λογοδοσία τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ἀρχαιρεσιεῖς γιὰ τὴν ἀνάδειξη νέων μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο, πὺν προέκυψε ἀπὸ τὴς ἀρχαιρεσιεῖς τῆς 22 Μαΐου, συγκροτήθηκε σὲ σῶμα ὡς ἐξῆς: Δ. Γκίνης, Πρόεδρος, Δ. Μαντζουλίτης, Ἀντιπρόεδρος, Έμμ. Φραγκίσκος, Γ. Γραμματεὺς, Έλσο. Οἰκονομίδης - Ζαχαριάδης, Εἰδ. Γραμματεὺς, Λουκία Δρούλια, Ταμίας, Α. Βρανούσης, Γ. Κουρνούτος, Γ. Σαββίδης, Β. Σφυρόερας, Σύμβουλοι. Ἀναπληρωματικὰ μέλη: Σοφία Δοανίδη, Χρ. Καμπάς, Τ. Χριστόπουλος. Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ: Εὐγ. Δαλέζιος, Γ. Δημακόπουλος, Ν. Καρύδης.

ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ

Ὁ Ἐρανιστὴς κατὰ τὸ 1968 θὰ κυκλοφορήσῃ σὲ δύο τεύχη—ἀνὰ ἓνα κάθε ἑξαμηνία—μὲ τὴν ἀρίθμηση τῶν ἐξῆς τευχῶν τοῦ ὑπ' ὄψιν ἔτους κατανεμημένην ἀνάλογα. Τὸ μέτρο αὐτὸ ἐκρίθηκε ἀναγκαῖο, προκειμένου ὁ Ἐρανιστὴς νὰ ἐπανακτήσῃ τὴν περιοδικότητά του, ἡ ὁποία ἀπὸ ποικίλους λόγους εἶχε διαταραχθῇ τὸν τελευταῖο καιρό.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΑΡΟΜΗΤΕΣ

Οἱ κ.κ. συνδρομητὲς παρακαλοῦνται νὰ ἐνημερώσουν ἐγκαίρως τὴν γραμματεία τοῦ Ὁμίλου γιὰ τὴς τυχόν μεταβολὰς στὴν διεύθυνση ἀποστολῆς τοῦ περιοδικοῦ. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸ διευκολύνουν τὴν διεκπεραίωση τοῦ Ἐρανιστῆ συμβάλλοντας θετικὰ στὸ ἔργο τοῦ Ὁμίλου.

Τὸ τεῦχος αὐτὸ ἐπιμελήθηκε ἡ Ρωξάνη Ἀργυροπούλου, μέλος τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ.